

מסורת הש"ס

א) מכילתא יתרו פי"א, ת"כ וקרא גובה פרשי ה' ה"ט, ט' לעיל נג. [לקמן סג:] וטהר יד: א. [לקמן פא:] מכילתא (ש"ד, תמר ט, ט) ועי' לקמן גט. תורה"ו, וכי, ודף פה, ו) יומא לו, ו) (שם ס"א, ח) שם ס"א:

שינויי נוסחאות

[א] פסולין (ש"ס: ב) בכתהיי דמזבח: [ג] מיות ועד מאי בנגדן בקרקע לתא כבי"ג וכש"מ מוחק בנגדן: [ד] ג"א אלא (כ"ה וצ'): [ה] ג"ל באדמה (ש"ס: ז) ג"ל בראש המזבח (ש"ס: ז) [ז] ג"ל בצפון (שח"ב: ח) בכתהי' בדרשא דקרא פליגי: [א] לפיכך הכשור (ש"ס: י) דאפילו היה כרלו בצפון פסיל ליה רבי ויחי כו' כ"ל: [א] ג"ל וזוהי (רש"ס), ומתב צפונה שח"כ נמחק בקי"ב: [ב] דריח (כ"ה: יג) כנגדו בקרקע תחתיו קאמר רמאי היא ויחשול לתא (בתה"כ: יד) לצפון בצפון (יא) [ט] פי מקורן (רש"י וצ'): [טו] ג"ל גמליכו (ש"ס: יז) ג"מ טקף כדאמר לקמן (ספ"ג: יח) ג"ל כרילי בדרום (שח"ב: יט) ככתהי' במסכת: [כ] בשאמר ריעש (רש"י: כא) כנגד קרן (ש"ס: כב) שנה דך קרן ומ"ט ברי (בתה"כ: כג) ג"ל שוהיה לוקח מתחתה (ר"ס), והש"ש י' שאטו לזוך אלף ג"ל שוהיה חלק בתה"ך תחת הש"ה"ת והלמ"ד, ור"ל שאלו היו הגמלים מונחים לצורים בגולה היה כנולק לחמות מתחת של סאה אף כפחות מה' סאין: [ב] ככתהי' שוהיה חות: [בח] ג"מ טקף וכשיהיה לשלמים: [בן] מ"ג"ל הוא א"ן: [בן] ג"ל (שח"ב: ג) א"ל שוהיה (בח) כנגדו לבן כפנים ור"י יהודה ליבא עיכובא כ"ל: [המזבח: יח] כבא אע"ג דלא מביח בה חוקה דרזוך ברי' כ"ל: [צ"ג] וכע"ז בח"כ: [ז] אי זאנל שוהיה [לא] מ"ג"ל לפני ה' יבול במערה, ור"י מתנחות ס': [לב] לפני ה' והגשה במזבח היא ולא איצטריך למעשרי בחורן א"כ לא אתא אלא לאצטריכו מעשר: [בן] מסתי' ותחסי' במחוחות: [ג] וצ"ק גרסי לפני ה' א"כ לפני ה' למה ל'. [ולפ"ן] קאי מירין יעניו ברוך דלעיל על קושיית הוסיף דכאב, ע"י בלות שח"מ: [גן] מירין רכתי ברוך קשה לשכיח לו קושיית הוסיף דלעיל, וע"כ כתב בגליון דכאמ"ל אין מקומו כ"ן אלף לקמן דף גז ע"כ בסופו, ש"ס כדמור"ק. וע' צ"ק, ח"ג וזאנל מפרשים: [ד] אע"ג דה"ל א"א רדיו רבוי כ"ל: וע' חוס' מנחות ס' ע"ז (לר"ן), וכש"ל אחתי אמצא: [הלן] לחטאת ליסוד מערב ידענא כיוון ובר' (כ"ה בש"מ), וזכ"י לגרוס מינת ידענא קודם מינת ליסוד: [זן] מינות וכן איתא לקמן בפירקין מתקנות לפת"ש בגליון שהולא לעיל אוח (ש"ס: יז) [זן] ברו"י מקור מינת קבלה, ולתני, כי וכו' כיוני תלשלושים לפי כל תפשוטו שקבלו, וביה ג"מ לעיל כמה ומה פעמים:

ליקוטים

מזבח אדמה ב'י' שלא יבנו לא על גבי מחילות ולא על גבי כיפין, קשה לי על זה מההיא דתנן בפ"ג דפרה הו' הבית והעזרות התחתיות חלול מפני קבר התחתון, ולכא' נראה שכל בנין הבית היה חלול וכולל ג"כ אף מקום המזבח, וכל מקום שאמרונו

קדשי קדשים

קדשי קדשים. **כאילו נשחטו בצפון**. בגמ' יליף טעמא: **גב' אמר רבי יוחנן אומר היה כו'**. גמרא גמיר לה רבי יוחנן: **מאי כאילו**. הא ודאי בצפון נשחט: **אלא מעסה כו'**. קס"ד דרבי יורא דממנתי' גמיר לה רבי יוחנן להא דאומר היה רבי יוסי:

מודה רבי יוסי ברבי יהודה. אע"פ שמכשיר למזבח וי מחליו לצפון מודה הוא שאס שחטו כנגד אותו מקום מתמתיסה בקרקע פסולות א. ולקמיה מפרש היאך יכול לשחוט תחת המזבח: **א"ל**. רב אסי הכי אמר ר' יוחנן כו' כלומר אומר היה רבי יוסי דקאמר ר' יוחנן לעיל לאו ממנתי' גמר אלף הכי גמר לה מרבותיו וממתימין לאו במקום מוצח פליגי דנימא רבי יוסי כולה בצפון ור' יוסי בר' יהודה נימא חליו כן וי' **אלא מדרשא ח** דקרא: ה"ג כולו **לעולה ועולה לשלמים**. כולו ראוי לשמיטת עולו לקדושת פסולת עליו מגזירת הכתוב וכולו ראוי לשלמים כדאמר רבי יוחנן מודי רבי יוסי בר"י שאם שחטן כנגדן בקרקע פסולה א' אמר ליה הכי קאמר רבי יוחנן שניהם מקרא אחד דרשו יזובחת עליו את עולותיה ואת שלמיהו ר' יוסי סבר כולו לעולה וכולו לשלמים ורבי יוסי בר' יהודה סבר חציו לעולה וחציו לשלמים דאי ס"ד כולו לעולה כשר השתא כולו לעולה כשר כולו לשלמים מיבעיא ואידך איצטריך ס"ד אמינא עולה הוא דרחיק ליה מקום אבל שלמים דלא רחיק ליה מקום אימא לא קב"ל גופא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן מודי רבי יוסי ברבי יהודה שאם שחטן כנגדן בקרקע פסולות א' אמר ליה רב אחא מדיפתי יסוד אמה סובב האי גופיה מזבח ב' הוא ועוד מאי כנגדן בקרקע א' וב"ת ו' דעביד מחילות בקרקע ושיחיט בהו וכי האי גוונא מי היו מזבח והתניא **י** מזבח אדמה תעשה לי **י** כשיהא מחובר מאדמה ח' שלא יבנו לא על גבי מחילות ולא על גבי כיפין לא צריכא דבצריה בצורי אמר רבי יורא אפשר איתא להא דרבי יוחנן ולא תנינא לה במתני' נפק דק ואשכח **י** דתנן יביררו משם עצי תאינה יפים לסדר מערכה שניה של קטרת כנגד קרן מערבית דרומית משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות באומד חמש סאין גחלים ובשבת באומד שמונה סאין גחלים ששם היו נותנין שני בויכי לבונה של לחם הפנים ומאי סימנא רבי יוסי היא דנתיא

איתא לפא דר' יוחנן. דאמר אומר היה רבי יוסי כוליה מוצח בצפון קאי ולא תנינן לה שום רמז במשנה בששה סדרים: **דק ואשכח**. במשנת וי' **תמיד: ביכרו משם**. מדרי העצים: **עצי סאה יפין**. צלל תלמה היו רגילין. וטעם אגדה הוא שזו הימה תקנה לאדם הראשון ויעשו ו' להם חגורות (בראש"ג: ג): **מערכה שניה של קטרה**. אלל מערכה גדולה היו מסדרין מערכה קטנה ליעול גחלים להכניס על מזבח הפימני

שלה קצין לכל דקר ועברד להקטיר עוליהם וינאסכתו וימא כפרק טרף כלפני (דף מה: ב) בסופיה ילפינן מקרא דעל מוצח החיזון צריך להיות מערכה לכך: **כנגד א** **מערכות דרומית**. של מוצח ומשוך לצד צפון להרחיקו מן הקרן ד' אמות. וטעם מפרש לקמיה מאי שנא ב' הקרן זה ומ"ט מושכו הימנה ולצפון ד' אמות: **משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמוס** גרס. וכן מצינו בסדר המשנה במשנת י' **תמיד: באומד חמש סאין גחלים**. לפי אומד ה' סאין גחלים היו נותנין שם עגים כך שיעורו לחמות במזכו בראש המזבח שהוא ב' חלק מחמה של סאה לר' יוסי דאמר **בסדר יומא** (דף מג: ב) צלל יוס חומה צלל סאה ומערה צמור ג' קצין: **ובשבת**. היו מסדרין שם לפי אומד ח' סאין לפי שצריך להקטידי הבזיכין על מוצח החיזון שעל מוצח הפימני אין הקטר אלף של קטרת שחרית וערבית כדכתיב לא תעלו עליו קטרת זרה וגו' (שמות ג: ו) **ומאי סימנא**. מהו הסימן ב' שהוקצב להם למערכה שניה ולהקטרת הבזיכין קרן מערבית דרומית ומשוך ארבע אמות מן הקרן ולצפון:

פרק שישי זבחים

נח.

קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח. ס' מדאורייתא שחטו לכתחלה כדדרשינן מחזכתא עליו ושמה הא דנקט דיעבד מדרבנן שלא מרביץ גללים ס' **בורז לשריבים**. ואע"ג דקסבר ליה כולו מוצח בצפון קאי ב' אפילו הכי ס' איצטריך לן לעיל קרא להכשיר צפון לשלמים דמהכא לא נפקא דעל המוצח גזירת הכתוב הוא כי היכי דמכשר רבי יוסי ברבי יהודה מחליו ולצפון לעולה אע"ג דכנגדן בקרקע פסולות דדרוס הוא אלף דעל המזבח גזירת הכתוב: **משוך מן הקרן כפ"י צפון ארבע אמות**. כזולה שמעמא משמע דגחלים דיוס הכפוריס צריך ליקח כנגד הפתח וצריך לומר דהיינו לכתחילה אלל דיעבד כשר אפילו דהאי גיסא ודהאי גיסא כדאמר בפרק טרף כלפני (יומא מה: מו. ע"ש ד"ה אבא) ואיצטריך מעל המוצח ואיצטריך מלפני ה' וא"ת מתיכא ימיתי עיכובא דאיצטריך קרא לאכשורי דזיעבד אין ב' זה דכריס ב' הנעשים ב' צנגדי לנן לא צפנים ולא צחוק וצין לרבי יהודה וצין לרבי ממניה ו' ליכא עיכובא ו"ל דאיצטריך משום דלורך פנים כפנים דמי כקטורת שחפניה קודם שמיטת הפר שלא עשה ולא כלום ס' ב' דחוקה כתיב צ"ה (ויקרא טו) **דלורך פנים כפנים דמי וא"ת** הכא משמע דלא מקרי לפני ה' אלף במערב וכן גבי נר מערבי צפ' שמי הלחם (מנחות דף נא: ב) ואילו צטוף כל המנחות צנאות מזה' (שם סא.) אמרינן לפני ה' במזרח גבי תנופת לוג שמן של מזווער ואשמו וכן גבי שמיטת כזבה לפני ה' ושריה בכל מקום כעורה וי"ל דשמיטתו ומנופת לוג אשם כתיב לפני ה' למעוטי צמון דתנופת אשם מחיים אלל גבי גחלים כתיב (ויקרא טו) מעל המוצח לאו י' משום דצעינן במערב ומיהו קשה דבההוא אשם עשה דכל המנחות צנאות מזה' (גס זה ע"ש) פריך עלה ונאמרת במערב א' לפני ה' פי' גבי האשם מנחה בפירקין (דף סג: ב) ובריש הקומץ רבה (מנחות דף יט: ב) ומשני הני מילי מנחות דאיקרי טחאת וטחאת טעונה יסוד וקרן דרומית מורחית לא היה לה יסוד אלל הכא לפני ה' קרינא ציה משמע דאי לא צעיא יסוד הוא מכשרנא קרן דרומית מורחית להשגה ואע"ג דכתיב לפני ה' ב' ורסאל י' ברו"ח א' דאי לא כתיב לפני ה' בהגשת מנחה

אע"ג דכתיב צה אל פני המוצח דהיינו דרוס וגם איתקש לחטאת העוף ליסוד אכתי ח' אמנע לצד דרוס צאמה של יסוד רחוק מקרן מערבי אלל קשה צלל היקשא לחטאת ח' צעינן ליסוד מערב כיון דכתיב לפני ה' לגלות מערב כמו גבי גחלי יוס הכיפוריס וגם כתיב פני המוצח דמשמע דרוס וכן איתא לקמן בפירקין י' (דף סג: ב) ברו"ך: **רבי** יהודה ח"ג (פי' משמע) דמצי בצפון ב'י' ואלא ואל האו דלמדת כו. וא"ת ותקשי דל"כ הוה ליה למימר כאילו (בצ"י כמו למ"ק משום מהו דתמא בעינן על ידך וליכא קמ"ל, וי"ל דהאי' אלף סמך אלא דקאמר מ"ק כנר כאילו ולפיכך לא מצי צ"י (בצ"י) למימר. ועליו נראה למיה"ס דדוקא דל"ק דמשכיר בטולא מוצח אפילו לצד דרוס אפילו לצד הכבש שנקרא פני המוצח שייך למתיי כאלו משום דאין זו עיר על אותו צד שגדוים ומ"מ מסבירן משום דלפון הוא, ולפיכך שייך למימר כאילו, אלל לר"י כר"י דאמר מתליו ולצפון בצפון הא ודאי דנאמרו ח' נקרא ידך כמנחה לקמן (סג: ב) דלגל הכבש היו פני המזבח ולצדך לז מקרי ידך: וזאת היא היא דאמרת ב'י' וא"ת ותלמא משום כי פסיל כנגד צפון משום דחליל לעמיסה דאמר צפ' קבלה (על דף ב') איה צפון מקרי המזבח לפניו ועד כותל העזרה לפניו וכנגד כל המזבח כולו, אלמלא דכתיב סמך ליטתל העזרה לפני פסול אס שמוך מכנגד זית המזבח למרחו לא למערב, ולכן פסול מכנגד המזבח בלרשא מנחתו או במערבי דרשיו כנגד זית המזבח דמל צפון, וי"ל דהא דקאמר כנגדן בקרקע פסולין אינו כוזה למר על הלפא אלף כנגדן מתחתיון דמפרש בסמוך: שנייהם איתא דאמר יסוד איתא דאמר חציו דלפון קאי א"כ למה לי וכתב עליו למר כולו לעולה, וי"ל דמשום דמ"מ צ"ד למיטפליה משום דאין זו על ידך: ורבי יוסי בר' יהודה חלקיהו חציו ב'י' פי' אע"ג דבדרוס קאי כוליה מ"מ גזרת הכתוב הוא, אלל מיהא למה לי קרא לחליו לשלמים דלפתי יהיה דרוס מה צדך היה דרוס כפי לשלמים, וי"ל דכיון דכתיב לעולה הו"ל לעולה דוקא ולא לשלמים, ולכן הולך להכשיר לשלמים: **אליהם אמה יסוד ואבה ב'**. פיה דליכא לאוקמי כנגדן בקרקע י' אלף ע"כ כנגדן מתחתיו קאמר, והשתא מוכח שפיר דלאו בצפון קאי מדפסילן מתחתיו, ובמה' אי באתה יסוד י' האי גופיה דמנחה קאי ומיהו דמשמע דאי לא נטיח דמנח חמא, ומו יתא אפתי היכי מוכח דקסבר דלאו בצפון קאי מדפסילן באתה יסוד איתא כתיב, אלל כי ימי בצפון קאי מ"מ ראוי לפסול באתה יסוד משום דאין זו על ידך כיון דלא משוי כנוף המזבח, דוקא לעיל בגלש המזבח בחליו לצפון היו משך ידך המזבח, וי"ל דלמאי דפי' לעיל יתא דר"י מצינן קרינא חציה דקאמר מ"ק ח"ל מעל ידך לא ממעטי כי או אפי' כדפי' לעיל, אלל גמי המזבח וכן מחילות משוי שפיר על ידך כיון שאינו באורי: **רש"י** ד"ה מאי כנגדן ב'י' הא ליבא לפרושי' כנגדן בראשא לפרוהי חובתה ובתפריב: וטעמא משום דלא מצינן כפון אלף מוטל המזבח לפניו עד כותל העזרה לפניו כנגד המזבח דנר דלמלא לעיל ס' שני: **תרו"ח** משור וכו' (פסח"ד) אלל קשה בלא הקיטא וכו'. בגליון, פי' למה לי היקשא דתמא' למר דמנחה טעויה סוד, חסוקי לי יסוד מלפני ה' דהוי כקין מערבית דרומית ששם היה יסוד:

עין משפט ונר מצוה

א א מ"י פרק ג מהלכות פסח"ט הלכה א':
ב ב מ"י פ"א מהלכות בית הבכירה הלכה ג' ופ"ג שם הלכה טו:
ג ג מ"י פ"ב מהלכות ממדין ומוספין הלכה ח':

תורה אור השלם

1. מזבח אדמה תעשה לי וזובחת צליח את עלותיה ואת שלמיהו את צאנה ואת בקריך בקל דמוקים אשר אוביר את שמי אבוא אליך וברבתיך: שמוה כ, כא

גליון הש"ס

חוס' ד"ה כולו לשלמים ב'י' אצטריך לן לעיל. דף נה ע"א:

מוסף רש"י

כוליה מזבח בצפון קאי. בתלך לפניו על עזרה ולת ליה מנחת מוסין כנגד ההיכל וכחליו (סופה ד') ביירו משם עצי תאמינ יפים. לפי שח"י לריסוס עכשיו נחללים ויחשלא על המנחה הפימני ולהקטייר שם קטרת היו כורכיס יפים שעשו גחלים מטיסין ולא אפ"ר לסדר מערכה. של קטרת תלך סיורו מערכה גדולה דמנחה כיומא בשמעי' דלפני הוה מפרד סדר מערכה ויומא (ג). מפרד דבעינן שמי מערכות תחת לאכריס ותחת לקטרת ותרואיהו על המנחה החיזון דקלמירינן על מוקדה וז מערכה גדולה ואש על המנחה מוקד זו וז מערכה שניה של קטנות: כנגד קרן מערבית דרומית. דקסגר האר מנא כוליה מוצח בצפון וכו': באומד חמש סאין גחלים. לפי דמור' סאין גחלים היו נותנין שם עגים כך שיעורו לחמות במזכו בראש מוצח כשהוא חול מתמה של ארבעה קצין בריחו ולכן צריך לעלם לפי שלא היה חומה בשל זכב דלמרי ציומא (מד: ב) שהמורה חסר על ממוין של יסאל וכוכלי כל ספף שהיה חומה לא היה יכול להכניס הגחלים כפנים דנגלוי הוא להכניס על ספף כפנים שאין עניות במקום שמיטת וסודות ע"כ צריך שיהא אותו שמכניס כפנים קטן יותר לפי שלא היה יכול לעלות אותו על ספף בשל זכב שאל יפלו מן הגחלים לארץ הלכן חומה בשל ד' קצין ומערה בשל שלשה קצין ויסינו דתמן לקמן תפסור מנח קנו גחלים כמכדון לאמה וצריך להכניס כלי מנא כפנים דכתיב ולקח מנא המתמה מל"י אש (תפסור תמיד סג: ב) באומד. שאלמד דעמטו (בבברות גס:) ובשבת. שצריך להקטיר בלחות מערכה שם כיומי שמהה סאין: ששם היו נותנין ב'י' בויכי לבונה. ולהקטיר הכיזין במערכה גדולה אי אפשר וכו' (תפסור תמיד סג: ב):

לעני רש"י

ארקמלו"ט א"י קרן וזולד"ד. קמרון.

שיטה מקובצת

בעינן על ידך וליבא. ואל תאמר איתמא אה"י דבפרק קבלה ח' (לעיל דף ט.) מוכח דבעינן על ידך לעכב, וי"ל דתתם היינו לענין אורי דלהל ואמת לגבי הכי היו (בעינין) דוקא על ידך, אלל כלא לאו דאורי שטוי. וי"ל דה"ק קמ"ל דעל ידך מקרי: **אלא** מיתה לר"י בר

תורה אור

נח:

רבי יוסי היא. וא"ת מי מאי‏ת מוקמת לה לסדר תמיד כר"י אף תנן בסוף מסכת תמיד (דף נג.) עירן לתוך של זהב ונתפזר ממנה קצ גחלים ולרבי יוסי היה מתפזר יותר כדתנן פרק טרף בקלפי (יומא דף מג.): רבי יוסי אומר בכל יום לשל שלשת קצין וי"ל נהי דהא דלא כרבי יוסי הך כרבי יוסי אמאי שפיר ולא דמי להא דדייקינן בפ"ק דיומא (דף טז:) וא"י ס"ד מדות רבי יהודה היא כו': **קדושת היבץ ואולם חדא היא.** וש"ס מסופק בכל מקום לעיל ספ"ק (דף יד.) וציומא פ' טרף בקלפי (דף מד:) וצריש עירוצין (דף ג.): **הא מני ר' יוסי הגלילי** היא. הוה מני למימר רבי אלעזר זא"ה היא דאמר לקמן בפירקין (דף סג:) דקסבר כוליה מוצח צנפון קאי וא"ת דמשמע הכא דמאן דלית ליה כוליה מוצח צנפון קאי הוי כיוור צין אהל מועד וצין המוצח וצתוספתא פרק קמא דכלים נכנסים זא"ה צין האולם ולמוצח שלא רחוק ידים ורגלים זא"ה ותכמיס אומרים אין נכנסין * ושםא סבר לה כרבי מאיר דאמר נכנסין:

^ארבי יוסי אומר זה סימן כל הניטל בפנים לינתן בחוץ אינו נותן אלא בסמוך שאין לפנים א וכל הניטל בחוץ לינתן לפנים אינו ניטל אלא בסמוך שאין לפנים א כל הניטל בפנים לינתן בחוץ מאי ניהו אילימא שירים בהדיא כתיב בהו יאל יסוד מזובח העולה אשר פתח אהל מועד ותו כל הניטל בחוץ לינתן בפנים מאי ניהו אילימא גחלים של יום הכיפורים בהדיא כתיב בהו ²ולקח מלא המחתה גחלי אש וגו' א אלא כל הניטל בפנים לינתן בחוץ שני בויכי לבונה של לחם הפנים דגמרי משירים הניטל בחוץ לינתן בפנים גחלים דכל יומא ויומא דגמרון מגחלים של יום הכפורים ומאי קסבר אי קסבר כוליה מזובח בדרום קאי עשרים ושבע בעי למיחי ואי נמי קסבר קדושת היכל ואולם חדא היא עשרים ותירתי בעי מיחי ואי קסבר חציו בצפון וחציו בדרום חד סרי בעי למיחי א ואלא קסבר קדושת היכל ואולם חדא מילתא ד הוי שית בעי למיחי אלא לאו משום דקסבר כוליה מזובח בצפון קאי והוי ארבע אמות אמה יסוד ואמה מקום קרנות ואמה מקום רגלי הבהנים דכי מסגו לקמיה טפי תו ליכא פתח אמר רב אדא בר אהבה הא מני רבי יהודה היא ^א דתניא ר"י אומר מזובח ממוצע ועומד באמצע העזרה ושלישים ושתיים אמות היו לו עשר אמות כנגד פתחו של היכל אחת עשרה אמה מיכן ואחת עשרה אמה מיכן נמצא מזובח מכוון כנגד היכל ה סוף סוף לרבי יהודה חד סרי בעי למיחי ואי א קסבר קדושת היכל ואולם חדא מילתא ד היא שית בעי למיחי מי סברת הני ארבע אמות בהדי אמה יסוד ואמה סובב ארבע אמות בר מאמה יסוד ואמה סובב ונוקמה כרבי יוסי ובממוצע משום דרבי יהודה שמענא ליה ממוצע בהדיא ורב שרביא אמר הא מני רבי יוסי הגלילי היא דתניא^א רבי יוסי הגלילי אומר בתוך שנאמר וַתַּתְּ אֶת הַכִּיּוֹר בֵּין אֵהָל מוֹעֵד [ו']^א וגומר וַיֵּאָר [ד']^א

רבי יוסי היא **דמיא רבי יוסי אומר זה סימן**. צידך כל הניטל מצפנים לינתן בחוץ. ולקמיה מפרש מאי ניהו: אינו נותן אלא בסמוך שאין לפנים. אינו ניתן בחוץ על המזבח החיצון אלא בסמוך לצד פנים שאין במזבח החיצון מקום הסמוך ^ארבי יוסי אומר זה סימן כל הניטל בפנים לינתן בחוץ אינו ניטל אלא בסמוך שאין לפנים א וכל הניטל בחוץ לינתן לפנים אינו ניטל אלא בסמוך שאין לפנים א כל הניטל בפנים לינתן בחוץ מאי ניהו אילימא שירי הדם. דחטאות הפנימיות ל"ל לרבי יוסי לשוייה צהו כללא: הא כהדיא כתיב צהו. דניתנין ציטוד שכנגד הפתח דכתיב ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח ה: וסו כל הניטל בחוץ לינתן בפנים מאי ניהו אי נימא גחלים של יום הכיפורים. שמכניסין במחתה לפני ולפנים להקטיר צהן מלא חפניו קטרת סמים דקה דלף הס ניטלין ממזבח החיצון כדכתיב מעל המזבח מלפני ה' מזב המערב ודרשינן ציומא (דף מה:) אחיהו מוצח שמקמאו לפני ה' ואין כולו לפני ה' וזה מוצח החיצון ויהיב לו א זה רבי יוסי כללא וסימנא דאין ניטל אלא ממקום שאין סמוך הימנו ולפנים א כהדיא כתיב צהו מלפני ה'. דהיינו לצד פנים: אלא כל הניטל בפנים לינתן בחוץ שני בויכי לבונה. הניטלין בשבת מן השלחן לינתן על מזבח החיצון ואשמעינן ר' יוסי שניתנין כנגד הפתח דגמרי משירים הפנימיים: והניטל בחוץ לינתן בפנים גחלים דכל יום. ^א הניטלין ממערכה שניה של קטורת לינתן על מזבח הפנימי ואשמעינן רבי יוסי דניטלין מכנגד הפתח דגמרי מגחלים של יוה"כ שקבע להן כנגד א הא פתח לנטילתן והיינו סימנא דתנא תנא במסכת תמיד א למערכה שניה שזיא לנטילת גחלים ולהקטרם ציזינן שמהא צקין דרומית מערבית ומשוכה לצפון ארבע אמות שמהא מכוונת כנגד הפתח ומינה

פסטיגין דלר' יוסי כוליה מוצח צנפון קאי: ומאי קסבר. שקצב למשיכת המערכה מן הקרן ד' אמות: אי קסבר כוליה מוצח בדרום עורה קאי. ומשיכת ד' האמות לקרבה כנגד הפתח הוא צא: כ"ז אמוס צעי למיסי. ולמשוך מקרן מערבית דרומית ולצפון וחוץ לאותן כ"ז אמות סידור זא"ה המערכה שהרי הפתח צאמנע העורה היה ועשרה אמות רוחצו וחמשי א צנפון וה' צדרוס וכיון שהמוצח צדרוס נמלא שאין ממנו לפני הפתח אלא ה' אמות ^א צפוניות דא שלו שכלה א כנגד אמצע הפתח נשארו לו מלצ"ב אאמות שלו כ"ז ואת כולן אתה צריך למשוך המערכה מכנגד קרן יסוד המוצח הדרומי ולצפון קודם שהגיע לפתח: וא"נ קסבר קדושם היכל ואולם חדא היא. ומשמגיע כנגד פתח האולם קרינן לפני ה' ופתח האולם עודף א לכל רוח על פתח ההיכל ה' אמות לכל ד שיהי רחצו כ' אמות כדתנן במסכת מדות פ"ג מ"ן כ"צ צעי מיימתי: ואי נמי קסבר חליו. של מוצח צנפון וחציו צדרוס וצא למושכה עד כנגד ההיכל א: חד סרי צעי מיימתי. שהרי ט"ו אמותיו צדרוס נמלאו מהן י"א אאמות מוזית דרומית של פתח ולדרום: ואי נמי קדושם היכל ואולם חדא היא שים מיימא צעי למימתי אלא. על כרחק לא משכחת לה שמהא משיכת ד' אמות הללו לקרב כנגד הפתח אלא נתן לך מדה בשיעור ה שלם תמשכנה יותר מכאן שכל מה שאתה יכול לקרבה אלל קרן דרומית הוי מקרבה ובצך אתה מכוונה כנגד הפתח א ד' אמות חללו ע"כ הוא מושכה לצפון לפי שאין לו מקום לסדר עליהן וקסבר א כוליה צנפון קאי ואין ממנו לפני הפתח אלא חמשה דרומיות ^א ומהן אמה יסוד ואמה סובב ואמה מקום הקרן ואמה הילוך לכהנים המסדרין את המערכה ומקיפין צין קרן למערכה ואין לו מקום לסדר ולימדה שיסדר חוזה להן מיד כדי שמהא אמה מן המערכה כנגד הפתח כדי מסגי לצפון טפי מו ליכא פתח: אמר רב אדא צר אהבה. לעולם לא תידרוק מינה לרבי יוסי צנפון אא קאי אלא (אימא) רבי יהודה היא דאמר חציו צנפון וחציו צדרוס, עשר אמות אמצעיות שלו היו כנגד פתחו של היכל וי"א אמות מוזית א היכל ולצפון וכנגדן לדרום נמלא מכוון כנגד רוחצו חללו של היכל ועוצי תכליו שההיכל חללו כ' אמה ועוצי של א כותל ו' אמות והכי תנן לה במסכת מדות פ"ד מ"ן: סוף סוף. כדאקשינן לעיל: צר מאמה יסוד ואמה סובב. ומלמעלה צרהש המוצח קחשיצ להו דא ונמלא לפני הפתח שהרי נמשך ו' אמות ולא הוכירו ד' אמות אלו אלא לקרצן לפתח דצזיר מהכי לאו כנגד הפתח הוא: ונוקמה כר' יוסי צאמנע בה. למה לך למשקלה מרבי יוסי דשמעת ליה דאמר אין ניתנין אלא בסמוך שאין לפנים מכדי א להיסתר דוקיא דרבי זירא קא אחית דבעי למידק מיניה לרבי יוסי דכוליה מוצח צנפון קאי אימא א הכי לעולם קסבר חציו צדרוס וחציו צנפון ומי סברת כהדי אמה יסוד כו': ומשני עלמא אית להו: ורב שרביא אמר. ד' אמות דקתי כהדי אמה יסוד ואמה סובב קאמר ודוק מינה כדקאמררת דמוצח צנפון קאי ומינה לרבי יוחנן לא תסייעיה מינה דנימא רבי יוסי צן חלפתא היא משום דשמעינן ליה דאיירי ציניטלין וניתנין דההוא לכולי עלמא אית להו והא דתמיד כרבי יוסי הגלילי מוקמינן דשמעינן ליה דאמר מוצח צנפון קאי אצל א כל רבי יוסי סתמא דהוא רבי יוסי צן חלפתא דלא שמעת ליה דאמר לא תוקמה דלמלא כרבי יהודה ס"ל א: מסוך שנאמר. כיוור צין אהל מועד וצין המזבח וכתוב אחד אומר א מזבח

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

מסורת הש"ס

א תיב אחרי פ"ג הל' ד, ד, תרי יומא פ"ג ה"ה ירושי, יומא פ"ה ה"ה, ט, נלפיל ד"ו, וש"ן, א יומא טז. ת"כ ויקרא נדבה פ"ו ה"א, ד, ת"כ שם פרש' ד היר"ד, ט, יומא מהו., ו דף כט.

הגהות הב"ח

א נב' את הכיור צין אהל מועד וגו' וכתוב אחד אומר זאת מוצח העולה: ט, רש"י ד"ה צין אמות וכו' נמלא שאין ממנו לפני הפתח אלא ה' אמות דרומיות שלו נלצ"ב. ועל חיתת ממנו. נ"ב ר"ל ממוצח. ועל חיתת שלו. נ"ב ר"ל של מוצח: א, ד"ה וא"נ וסי' חמשה דרומיות. נ"ב ר"ל של מוצח:

שינויי נוסחאות

א ג"ל לפנים הימנו (כ"ה): ב ג"ל מלפני ה' ומינת וגו' נמקן (ש"ס): ג ג"ל וא"נ (ש"ס) וביה בורשי"י: ד ח' מינת מילתא נמקן (ש"ס) וביה בורשי' וישיב די (ש"א): ז ג"ל היכל ובהלוי (ש"ס) וביה בירוסא דס (ש"א): ח ג"ל ביק אהל מועד ובין המזבח ויכול יתגנו בין האולם למזבח ח"ל ואת מזבח העולה שם פתח [משבחן אהל מועד (כ"ה): ז ג"ל את (ש"ס), ויכלר בגליון דלצ"ל קלח דשמות (ג, ו) ורשי"י העומק פסוק כט: ח] ככתה"י פתח פתח אהל מועד: א] ג"ל ח' (כתה"י): ז ג"ל לפנים (ש"ס): א ג"ל מקום כנגד (ש"ס): יב ככתה"י יסוד: יג ג"ל חמשי: דין נב'י הכ"ח אימא דלצ"ל דרומיות, והוא חמשה, וגו' כיוצא דל"ס צנפון הכ"ח וצ"ל צפוניות וללפנינו. וכוונת הכ"ח לפסוקי מוט' ד' וניהי דשס אימא שאין ממנו לפניי אמות המזבח" אלא ה' אמות צפוניות, וזה הגיה דלצ"ל כנגד הפתח. שו"ר כה"ג הכ"ח דפורי דמשמע להדיא כמ"ס [זון שחרי כלה (ש"ס): זון עודף על דרום פתח ההיכל כו' (כ"ה): זין ג"ל פתח ההיכל (ש"ס): יח] ככתה"י רשיעור. כש"מ לשיעור: יט] ככ"פ נוסף שאם תרחיקנה יותר תסלקנה מכנגד הפתח: כ קסבר כולי' מזבח בצפון קאי ואין מכונו כנגד הפתח אלא חמש אמות דרומיות ומהאריבע אמות אחת ליסוד ואחת לסובב ואחת למקום הקרנות ואחת להילוך רגלי הכהנים מסדרי המערכה ומקיפין צין הקרן למערכה ואין לו שום מקום כנגד הפתח אלא אמה אחת ולימדה שעל אותה אמה יתחיל המערכה שהיא משובה מן הקרן ד' אמות ולא תרחק מן הקרן יותר כדי מסגי ליה לצפון טפי תו ליכא פתח (כ"ה פ' וכעני"ז בבי"י ובש"ס): כא ג"ל דמזבח בצפון (ש"ס): כב מזוית פתח ההיכל (רש"י): בן של כל כותל (ש"ס): בד להו אבל מן היסוד שש אמות הוא נמשך ונמצא לפני הפתח, ולא הוכירו כו' לצי"ל והשאר נמקן (שסכ"י): בח ג"ל ובממוצע (שסכ"י): בן מבדי לאפוקי מרוקיא (ש"ס): וצ"ק מבדי לסתור דוקיא: בן ככתה"י אוקמא כו' יוסי ואימא הכי לעולם קסבר ר' יוסי חציו וכו': בן] אבל לר' יוסי בן חלפתא דילמא כרבי יהודה ס"ל כו' והשאר ליתא (כ"ה): בם ככתה"י נוסף וההוא דתמיד דלא כו' יוסי: ל] ככתה"י אומר ואת. [ובש"מ אומר את. ועי' אות ז' וצ"ב:] א] ג"ל אליעזר (כ"ה): לב ג"ל תניא נכסרים (שסכ"י): לז בשמכ"י נוסף דבריר ר"מ:

מסורת הש"ס

א) [מדות פ"ג מ"ן ירדש' יבמות פ"ב סה"א, ג] [נעלי] [וש"ן, א] [ינחל ה' ת"כ ויקרא ופ"ב פ"ז ה"א, ד] [ע"ז ננ:א, ט] ע' ירדש' ברכות פ"ב ה"ח, תרומות פ"ד ה"ז, חלה פ"א ה"ג, ו] [נקמן עג: ספחים עג: גל, יומא סד, קידושין ו: א, ו] [נעלי ג' ורש"י לקמן עג: ספחים צח, יומא סד, קידושין ו: כריתות כז, כח, תמורה כז: ירדש' יומא פ"ז ה"א, ח] התורס' ע"ז גרפס בע"ב, ט] [נפי מו' מנחות נט: ד"ה גל] רפי' רש"י שם ה' ד"ה פנימית, ו] [נקמן ס, א] ויקרא דרבה פרש' ד סופ"ר, ו' ע"י מו' לקמן פז, ומנחות ו: ד"ה כבש, ו' שם צח, ו] ד'ה' וש"מ]

הגהות הב"ח

א) גמ' מטתל היכל ולדרוס הדיוני בן: ו' רש"י ד"ה הי' וכו' ולדרוס וואה איתו לנרץ: א) ד"ה לפניה ל"ל קודם ד"ה שיהא פני:

גליון הש"ם

גמ' רב כהנא אשכחיה, עיין גיטין דף פד ע"ב מוס' ד"ה ר' יוחנן אומר:

מוסף רש"י

אמר קרא צפונה, על ירך המזרח לפנים, [מן אור משמע קו ה' ימיה, כל לפני שואף אחריו הפסוק ודע] כשהוא שרם ולא כשהוא חסר, עליו כולו כמשמע [מנחות ה], והאי עליו כשצילו הולך כלומה כשהוא מחוקקו [חזקוני ו: א] בעלי חיים נידחקו, כהנה שמונת מים חמיה דחיוי גמור, שאף לכשהנחת למת שיהיה רלויה אינה קרינה אלא ודעת [פסחים צח, ו] ואע"י דהרד' ממוחן אילנה לעולם משום דחיוי קמלי' [תמורה כז, ו] אם נדחו נדחי מעלי, ואיכא למ"ד אין דחיוי אלא כשחוקין אצל בעלי חיים שנדחו מחורסין [דקדושין ו: ב] מדרה היה ר' יהודה ברבימי, דאמר ר' יהודה כל העושה מתקדש, מה מילי להקטיר חלבים, אצל לויקת דמים [ל' לקמן ט:]

שינויי נוסחאות

א) בין האולם למזבח: למא' כתיב' ויב' כתש"י: ב] ל"ל בבין, וכן כגל קרן דמסחרן [ש"ס, ו: וצ"ב: ג] נוסחת כ"מ בצפון קאי' ולקמן בין מזבח והיכל בצפון קסבר קדושת היכל ואולם הדא היא כי כמי' וכע"ז [כרש"י, ג] כש"מ ונבלין, נוסחת ש"מ כס' קאי' כי נמי מוקמת לה מכותל היכל ולדרוס הוי ליה בין האולם ולמזבח מכותל היכל ולצפון בין אהל מועד למזבח ואי נמי קסבר קדושת היכל ואולם היא נוקמיה מכותל אולם ולצפון בבין אולם למזבח אהל מועד וכו', אולם אולם במקום אהל אלא כשהוא וכו' אצל גי' כש"י איתן קן, עכ"ל: ד) ג"ל היכל (כ"י:י) [ח] ומוקרא [ח] קמל' [ש"ס, ופר"ח: ו] אלא עליו כמ"ל [ש"ס, ו] ג"ל [ח] קמל' כל קדשים שהיו שם פסולין, והשאר נמחק (כ"י:י) [ח] המזבח ואח"כ נהרס המזבח פסולים נהרס הא כמ"ל [ש"ס, ו] ל"ל היכי דאסקי' ליה אלא נהי דשאל ונבנה (כ"י:י) [ב] מכותל ונפגם ואחר כך נחקן המזבח פסולים ל"ל ומיתת נפגם נמחק [ש"ס, ו] ג"ל תני נמי ומיתת אימא נמחק [ש"ס, ו] את אתר

ההצר וגוי כי מזבח הנוצחית אשר לפני ה' קטן מהכיל (ש"ס, ו) [ב] פתח משכן אהל כמ"ל [ש"ס, ו] [ח] צתה"י נוסף דהוא נמי קרי' פתח אהל מועד: [זו] ל"ל ההיכל (ד"ר: ו] ולדרוס (ש"ס, ו) [ח] ל"ל בין (ש"ס, ו) [ז] ל"ל כלה (כ"י:י) [ב] כסתימת (כתב"י וצ"י:י) [בא] כן הגי' כ"י'י ונפסוקי וניהי וצ"י ל"ק וח"ז ופ"מ, והצ"ח הניהי שנשחטו כו' כשהוא שלם הד"א, וע"י פמ"א וספ"א: [ב] פנימיות כמ"ל [ש"ס, ו] [ב] דקדושין [ש"ס, ו] [א] משמע דוקא עליו (ש"ס, ו) [א] משמע שמוצא נמחק, ול"ל וכו' אצל המזבח אוכלים כלומר דוקא ולא במקום אחר אלא כשהוא וכו' (ש"ס, ו) [לב] קמיתא דפרוך דחזיון (ד"ר: ו] [גל] המזבח ויהא נראה כשהמזבח יתא בניו ולכן כו' ל"ל [צ"ק פפי' דד"ר: ו] [ד] בין בגופו בין בבעליה דמי מצו חזו דהרי כשרין כגון ויילדת כו' ל"ל [ש"ס, ו] [ח] ל"ל הוי (ש"ס, ו) [ח] דאפרשיה האידיאנ דהוי כו' ל"ל [צ"ק, וכו' בגמ' ש"ס: ו] [ח] הוראל והוא ראוי ל"ל ומיתת ומקצתו נמחק (ש"ס, ו) [ח] ל"ל מקריב (צ"ק: ו] [פל] אהל מועד כיון דנהרס המזבח ותנן כו' [קטון תוס' יומא סג ע"א: ו] ל"ל ששחטן בחורץ [צ"ק וכוה בינוא ש"ס: ו]

קדשי קדשים

מוצח העולה שם פתח ב' אהל מועד ואין כיור מפסיק צינתיים למדת משני המקראות הללו שצריך ליתנו כל מה שיכול לקרבו צאור שצין מוצח להלך מועד ובלבד שלא יהא מפסיק צין מוצח ולפתח: היכן היה

נכון משוך קימעא. מויתת המוצח ולדרוס נמצא שאינו כנגד המוצח

כלל אלה כצין אהל מועד ולמוצח: הי"ג בת"כ ט' ובזמנ' מדות, ומדמלריך ליה רבי יוסי הגלילי למשכו מכנגד המוצח ולדרוס ו' והוא אינו לריך להרחיקו אלא מצין המוצח ולפתח פשוט מיניה דכוליה מוצח בצפון קאי ולפיכך על כרחו הוא מושכו מכנגד המוצח כולו שאם נתנו כלל כנגד המוצח א"א שלא יפסיק צינו ולפתח כדמפרש ואולי: דמאי קסבר, שלא קיים את המקרא שכמד צין אהל מועד וצין המוצח והוא מושכו קימעא: אי כוליה דדרוס, הרבה בין המוצח יש דדרוס כנגד י' היכל שלא כנגד הפתח והיה לו לתמו שם: לוקמיה **כותל היכל ולדרוס**. כלומר משמתחיל כותל פתח ההיכל ליסמח לדרוס דהיינו צין פתח האולם ולמוצח וכנגד ההיכל י' שפתח האולם עודף על של היכל ה' אמות [ח] לדרוס: וא"נ סבר קדושם אולם והיכל הדא היא, ופתח אולם כפתח היכל והוארך למושכו אף מכנגד פתחו של אולם [ז]: נוקמיה **מסתימת כותל אולם ולדרוס**. דה"ל אכתי כצין האולם [ז] ולמוצח דכיון דכותל אולם ככותל היכל קרי ציה צין אהל מועד ולמוצח ומיקיימי קראי שפיר: ואי נמי קסבר חליו בצפון כו', יש לו ט"ו אמה דדרוס לא מהן ה' אמות ש פתח מעד עדיין י' ממוס ו"א אמה לתמו שם מכותל מוחות היכל דרוס ו': וא"נ קסבר קדושם אולם והיכל הדא היא, והוארך למושכו אף מכנגד פתח אולם ונוקמיה ממקום סתימת פתח אולם ולדרוס כצין י' האולם ולמוצח דעדיין יש שם מקום ו' אמות: אלא לאו משום דקסבר כוליה מוצח בצפון קאי, ודרומו של מוצח כולה [ז] לפני הפתח ואם היה נותמו כנגד המוצח כלל נמצא מפסיק צין מוצח לפתח: ונוקמיה צין המוצח והיכל בצפון, כסתימת [ז] כותל ההיכל כמווחת כפויית ולצפון: קסבר קדושם היכל ואינו רשאי להפסיק צין פתח אולם ולמוצח וכו' מוקמת ליה מכותל היכל ולצפון ה"ל מפסיק צין אולם ולמוצח: שיהא פניו מנילס גרס הכא, וכיור כלי הוא: א) כפונה. מדהוה ליה למיכתב על ירך המוצח כפון וכתיב כפונה לדרשא אהא:

מאן תנא דפליג כו', ואומר כוליה דדרוס קאי: דד"ר' גרסינן פניו מכלוס: שנשחטו שם, בצורה א': כשהוא שלם, והאי עליו בגינו ובצבילו קאמר: אחד זה ואחד זה, צין שנשחטו נשחטו פגימתן [ז] שם שנשחטו חמור מיקונו פסולין כי הקדשים שהיו בצומת צאומה צין לפי שנראו ונדחו וקסבר צעלי חיים נדחין כשחוקין: עד שלא נצנה.

משמע קודם [ז] שלא נצאווה צני הגולה: דחויין מעיקרא סן, כשהוקדשו לא נראו שמע מיניה דחוי מעיקרו הוי דחוי ותקשה למאן דאמר לא הוי דחוי: נהרס, משמע צימי נצוכדנלר היו: אוקין להו, עד [ז] שלא נצנה צית שני ופשיטא דפסולין דגצי מומין קמני להו בצבורות (דף מ"א), הזקן והחולה והמוזס: מוצח שנעקר, כמוצח פנימי קמייירי וקא סלקא דעתך הוא הדין לחיוון קשיא דרב אדרב דאמר לעיל כל הקדשים שנשחטו שם פסולין: מודה רבי יהודה דמיס, דצענין מוצח: דכרים כפסנן, שקדש את הרפצה כולה לשם מוצח ו להקטיר עליה לפי שהיה המוצח קטן מהכיל עולות ושלמים שהקריבו לחנוכת המוצח ואמרינן לקמן [ס, ו] לרבי [ז] יהודה הכי משמע קרא כי מוצח אצנים אשר תחת מוצח הנחושת קטן היה: אחר לו רבי יוסי והלא כנר נאמר, כמוצח שעשה משה במדבר שהיה [ז] צנוט וגצעון:

פרק שישי זבחים

נ.מ.

פְּנִי מִבָּיִים. אע"פ שמוצח שעשה משה (אינו פניו) [כלין] היה כדאמר [ז] דנין כלי מכלי ואין דנין כלי מנצינ [ח] משאר כלים קאמר לדפונה [ז] אמוצח קאי ואע"פ שהיה בצפון ננסין וקלונסות ושלחנות מסתמא הא דאמרה תורה פניו מכלוס משום שחיטה הוא והני לורך שחיטה יניהו: **שִׁירָאָ צִפּוֹן** פניו מבָּיִים אפילו מן המזבחה, לריך לקדק צמתי' דמדות [פ"ג מ"ן] שלא תקשה דרבי אליעזר בן יעקב ס"ל הכא כוליה מוצח דדרוס קאי וצ"ק דיומא (דף טז, ו), מוקמינן ממתי' דמדות כ"א כן בן יעקב: וכו' ע"זו אתה זובח.

אע"ג דלעיל דרשינן עליו ממש הכא דייק משום דזנחת עליו משמע שמולו [ז] לצומ עליו וכן לקמן (דף ס, ב) גבי ואכלוה מנות אצל המוצח משמע [א] שמויה אלא כשהוא שלם ולא כשהוא חסר: **עַד שֶׁאֵם** נבנה המזבחה, דחויין מעיקרא הן אלא עד שלא נפגס ונפגס ומשני לא תרזוי מתרצא לה, ותימה דא"כ משמע דפירכא קמיימא [ז] דחויין מעיקרא הוו ואפילו לר' יוחנן ואמאי והא ר' יוחנן סבר גבי בהמה של צ' שומפין (קדושין דף י, א) דחוי מעיקרא הוי דחוי ועוד תקשי ליה ממתני' דמי שהיה טמא

(פסחים דף יז, א) המפריש נקבה לפסחו דקאמר ט' דחוי מעיקרו הוי דחוי וש' לומר דהסם אין צידו לתקן מיקרי דחוי דכפרישית פ"ק (לעיל דף יב, א) אצל הכא צידו לתקן המוצח [ז] ולכן משמע ליה הכא דכ"ע לא הוי דחוי מידי דהוה אמחוסר זמן בגופו [ז] דצעליס כגון יולדת וז מלוצרע שדפרישו קרננס קודם ומנס ה"א מפריש קרננו להקריב לכשיצנה בהמ"ק והוי [ח] כמחוסר זמן ולא חשיב נדחה וכן מוכח לקמן פ"צ (דף קד), דחוצות שהקדישן בגלגל לגבי צילה היו מחוסר זמן וקריצי צשילה ללא אמרינן דחויין הן וקשה לי דצפ"ק (לעיל דף יב, א) פריך לנן בתירא פסח היכי משכחת לה אי אפרש' [ז] כצפרא דחוי מעיקרא הוא שאינו ראוי לשלמים לנן בתירא הואיל ומקלמו [ז] הוא ראוי לפסח כחצות מה צנך כיון דצידו להשאותו עד חלות לנה לא יהא כשר כמו מקדיש [ח] אותו לאחר שחיטת צנו שראוי למחר ומקדיש בגלגל חוצות שכשרין צשילה, צרו"ך, וא"ת אכתי כיון דחוי כמחוסר זמן כי ליכא מוצח דפרוך דחויין מעיקרא הן אמאי אמר ר' יוחנן צפ' השוחט והמעלה (לקמן דף קז, ו) דהמעלה צומן הוה צמוך חייז דקדושה ראשונה קדשה לעמיד לצא הא אינו ראוי לפתח אהל [ז] ותנן נמי פרק בתרא (לקמן דף קיב, א) אותו ואת צנו ומחוסר זמן צמוך אינו אפילו צלל תעשה לרצנן ואם כן לרבי יוחנן אמאי מחייז משום שחוטו חוץ ומו הא עדיפא מיניה אמרינן ציומא פרק שני שעירי (דף סג, ב) שלמים ששחטן [ז] קודם פתיחת דלתות

לפתח אהל [ז] ותנן נמי פרק בתרא (לקמן דף קיב, א) אותו ואת צנו ומחוסר זמן צמוך אינו אפילו צלל תעשה לרצנן ואם כן לרבי יוחנן אמאי מחייז משום שחוטו חוץ ומו הא עדיפא מיניה אמרינן ציומא פרק שני שעירי (דף סג, ב) שלמים ששחטן [ז] קודם פתיחת דלתות

שעושין מהם עבודות, אבל מפשר [שנן] או בשר זבח לאחר העבודה או שירי מנחה חזרוין ונריאן (מוס' ג'מ נג ע"ג):

שחיטה **מוקבוצת** אי קסבר בוליה טובח בדרוס קאי, היי' דחוי מצי למנצי אי דדרוס קאי מאי משוך קימעא, הא לריך למסוך כל הדרוס ולכל הפחות ה' אמות כנגד הפתח, דהא צעין ולא כיור כפתח אהל מועד: **צַפּוֹנָה** שירא פניו מבָּיִים, וא"ת איכ' למה לי להוציר הציניאא ואת מוצח העולה שם פתח אהל מועד לומר דאין כיור פתח אהל מועד, תיפוק ליה משום דאם יעמיד [הסיון] בין המזבח לפתח אהל מועד [נ"ב לריך להעמידוין] לצפון הואיל (דנענין לצון) דטוליה מוצח בצפון קאי ונענין צפון פניו מכלוס וליכא, וי"ל דלא צלל דממסין הוה מעמידו שפיר כן היסכל וצין המוצח חוץ מלל פתח אהל מועד לקראתו לעיל דלפני צית החלשות לא מקרי צפון, ולכן מייתי מקרא דאת מוצח העולה כ' דמשמע דנענין שלא יהא כיור מפסיק צין מוצח לפתח אהל מועד (סח"ד"ו: ו) **ר"א** בן יעקב **אימר צפונה** ב'א, פנימה דנעמן' מדות (פ"ג מ"ח) מצי כסיר כיה סין אלאים ולמוצח משוך כלפי דרוס, ואמרינן ציומא (דף ט, מ) מאן מלת מדות לרביי, והכא אית ליה לרביי' דמוצח לאי בצפון קאי דלרביי' סבר דריי' הגלילי, וי"ל דהסיא דמדות איכא למימר דרי"ל משוך מן הדרוס ה' אמות ממוצח ככותל ההיכל לדרוס וקסבר טוליה מוצח דדרוס קאי, אצל הכא דקתיי משוך קימעא ליכא לפרושי הכי כמשוך ממנגד הפתח דוקא קאמר ונעלום הוי צין המוצח לכותל ההיכל, דא"כ אמאי נקט קימעא אפילו טובא נמי יוכל לנשט ממנגד הפתח דלמחי נשאר הרבה מן המוצח לקיומי ומת' תח' תסיון צין אהל מועד וצין המוצח, אלא ודאי משוך קימעא דקאמר משוך ממנגד (הפתח) [המוצח] קאמר ולכן דוקא קימעא לפי שצריך לקרבו נגד איר שצין ממוצח להיכל ולאולם לן לקיים צין אהל (מועד) מוצח, ואמאי שאין להרחיקו מן הסתל כן כד מ"מ לא מצי בקימעא דכיון דלפתח קאי לריך שיהא משוך ממחילת המוצח ה' אמות כשעיר הפתח:

עין משפט
נר מצוה
ד א מיי' פ"א מהלכות בית המדרש הל' ו:
ה ב מיי' פ"ג מהלכות פסח"מ הלכה כב:
ו ג מיי' שם הלכה כג ופעי"ו מהל' מעה"ק הלכה ד:
ז ד מיי' פ"ג מהלכות פסח"מ הלכה ד:
ח ה מיי' פ"ג מהלכות ממדין ומוספין הל' ב:

תורה אור השלם

1. וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צֶפֶנָּה לִפְנֵי יְהוָה וְיָרֶךְ בְּנֵי אֶהְרֶן הַבְּרִיָּהִים אֵת צִמּוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ כְּסִבִּיב יִקְרָא א, יא
2. מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִּי וְהִבַּחְתָּ עֲלָיו אֶת עֲלִיתָךְ וְאֵת שְׁלֵמֶיךָ אֵת צֶאֱנֶךָ וְאֵת בְּקָרְךָ בְּכָל הַמִּקְוֹס אֲשֶׁר אֲזָכִיר אֵת שְׁמִי אֲבֹאֹת אֱלֹהֵי וּבְרַכְתִּיךָ: שמות כ, כא
3. בַּיּוֹם הַהוּא קָדַשׁ דְּמִיָּלֶךְ אֵת הַמִּזְבֵּחַ, וְהִשְׁחַת כִּיֶּדֶּי הַדֹּחֵן יְהוָה כִּי יַעֲשֶׂה שָׁם אֶת הָעֵלָה וְאֵת הַמִּזְבֵּחַ וְאֵת חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי מִזְבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה קָטָן מִחִבְלֵי אֵת הָעֵלָה וְאֵת הַמִּזְבֵּחַ וְאֵת חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים: מ"א ח, סד

ליקוטים

אלא לאו משום דקסבר בוליה מוצח בצפון, פי' ולכן כיור משוך כלפי דרוס, ותימה דמאן דלית ליה כוליה מוצח בצפון קאי, אי"כ הוי כיור בין המזבח ולאולם, והשחא כינר הולך לקדש שם שילא רחוק ידים ורגלים והא תניא ברש' מסכת כלים שלא רחוק ידים ורגלים אין ננסב בין האולם ולמזבח, ואמר רחמ' כרפיצין את מוחו בגוריון, וי"ל דפליגותא דתנאי היא בחטפתא דכלים (פי' ר"ש מ"כ ויקרא פ"ד), מוצח שנפגס כל הקדשים שנשחטו שם פסולין שנאמר וזבחת עליו כו', ואסיקנא (חולין י"ח ע"א) (כמה היא פנימית המזבח), בסידא כזית או שפח למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, ובאבנא כדו שחגורו בה צפורן, דכתיב אבנים שלמות, וא"ת כיון דאוקימנא וזבחת עליו כסידא, מאי שנא סידא ומאי שנא אבנא, לימא כאן ובאן ככזי הגירית צפורן או כאן ובאן כבדית, ויש לומר סידא כיון דנפיץ לן מעליו ודרשי' אבל לא במוס שהוא חסר, אין חסרונו ניכר בפחות מיכן, אבל באבנא דכתיב אבנים שלמות, לן שפגימתן גדולה כחתיצה צפורן אינן שלמות, וא"י האי כאורחיה והאי כאורחיה ואין דרכו של סיד להיות כ"כ חלק, אבל בחוס' אמרו דפנימית המזבח [לפינן] מאבנים שלמות, וזבחת עליו לא איצטריך אלא לפסול קדשים שעבר ושחט במוס שהוא חסר וכדאמרינן התם מנין למזבח שנפגס שכל קדשים שנשחטו בה פסולים שנאמר וזבחת עליו וכו' עליו אתה זובח אלא כשהוא שלם ולא כשהוא פגום, ויחליך בסידא דלא כתיב בה בהריא פסול פגימה, שיערהו מר בטפח ומר בבית, וא"י למדו פנימית סיד מדענין מרובע, דתניא התם [לקמן כ" ע"א] כבש וקרן ויסדר ויריבוט מעכבין וכו' כדאיתא התם עד דתניא אותו היום נפגמה קרן המזבח והביאו בול מלת וסתמורו ולא מפני שכשר לעבודה אלא שלא יראה מוצח פגום, שכל מוצח שאין לו קרן וכבש ויסוד ויריבוט פסול, מכלל דפסול פגימה משום דאינו מרובע (רשב"א חולין י" ע"ב): עד שלא נפגם המזבח ואח"כ נפגם המזבח פסולין, דוקא זבחים:

קודם שבוהו כמ"ל [ש"ס, ו] [ב] פנימיות כמ"ל [ש"ס, ו] [ב] קודם שבוהו כמ"ל [ש"ס, ו] [ב] צתה"י נוסף דהוא נמי קרי' פתח אהל מועד: [זו] ל"ל ההיכל (ד"ר: ו] ולדרוס (ש"ס, ו) [ח] ל"ל בין (ש"ס, ו) [ז] ל"ל כלה (כ"י:י) [ב] כסתימת (כתב"י וצ"י:י) [בא] כן הגי' כ"י'י ונפסוקי וניהי וצ"י ל"ק וח"ז ופ"מ, והצ"ח הניהי שנשחטו כו' כשהוא שלם הד"א, וע"י פמ"א וספ"א: [ב] פנימיות כמ"ל [ש"ס, ו] [ב] דקדושין [ש"ס, ו] [א] משמע דוקא עליו (ש"ס, ו) [א] משמע שמוצא נמחק, ול"ל וכו' אצל המזבח אוכלים כלומר דוקא ולא במקום אחר אלא כשהוא וכו' (ש"ס, ו) [לב] קמיתא דפרוך דחזיון (ד"ר: ו] [גל] המזבח ויהא נראה כשהמזבח יתא בניו ולכן כו' ל"ל [צ"ק פפי' דד"ר: ו] [ד] בין בגופו בין בבעליה דמי מצו חזו דהרי כשרין כגון ויילדת כו' ל"ל [ש"ס, ו] [ח] ל"ל הוי (ש"ס, ו) [ח] דאפרשיה האידיאנ דהוי כו' ל"ל [צ"ק, וכו' בגמ' ש"ס: ו] [ח] הוראל והוא ראוי ל"ל ומיתת ומקצתו נמחק (ש"ס, ו) [ח] ל"ל מקריב (צ"ק: ו] [פל] אהל מועד כיון דנהרס המזבח ותנן כו' [קטון תוס' יומא סג ע"א: ו] ל"ל ששחטן בחורץ [צ"ק וכוה בינוא ש"ס: ו]

שחיטה **מוקבוצת** אי קסבר בוליה טובח בדרוס קאי, היי' דחוי מצי למנצי אי דדרוס קאי מאי משוך קימעא, הא לריך למסוך כל הדרוס ולכל הפחות ה' אמות כנגד הפתח, דהא צעין ולא כיור כפתח אהל מועד: **צַפּוֹנָה** שירא פניו מבָּיִים, וא"ת איכ' למה לי להוציר הציניאא ואת מוצח העולה שם פתח אהל מועד לומר דאין כיור פתח אהל מועד, תיפוק ליה משום דאם יעמיד [הסיון] בין המזבח לפתח אהל מועד [נ"ב לריך להעמידוין] לצפון הואיל (דנענין לצון) דטוליה מוצח בצפון קאי ונענין צפון פניו מכלוס וליכא, וי"ל דלא צלל דממסין הוה מעמידו שפיר כן היסכל וצין המוצח חוץ מלל פתח אהל מועד לקראתו לעיל דלפני צית החלשות לא מקרי צפון, ולכן מייתי מקרא דאת מוצח העולה כ' דמשמע דנענין שלא יהא כיור מפסיק צין מוצח לפתח אהל מועד (סח"ד"ו: ו) **ר"א** בן יעקב **אימר צפונה** ב'א, פנימה דנעמן' מדות (פ"ג מ"ח) מצי כסיר כיה סין אלאים ולמוצח משוך כלפי דרוס, ואמרינן ציומא (דף ט, מ) מאן מלת מדות לרביי, והכא אית ליה לרביי' דמוצח לאי בצפון קאי דלרביי' סבר דריי' הגלילי, וי"ל דהסיא דמדות איכא למימר דרי"ל משוך מן הדרוס ה' אמות ממוצח ככותל ההיכל לדרוס וקסבר טוליה מוצח דדרוס קאי, אצל הכא דקתיי משוך קימעא ליכא לפרושי הכי כמשוך ממנגד הפתח דוקא קאמר ונעלום הוי צין המוצח לכותל ההיכל, דא"כ אמאי נקט קימעא אפילו טובא נמי יוכל לנשט ממנגד הפתח דלמחי נשאר הרבה מן המוצח לקיומי ומת' תח' תסיון צין אהל מועד וצין המוצח, אלא ודאי משוך קימעא דקאמר משוך ממנגד (הפתח) [המוצח] קאמר ולכן דוקא קימעא לפי שצריך לקרבו נגד איר שצין ממוצח להיכל ולאולם לן לקיים צין אהל (מועד) מוצח, ואמאי שאין להרחיקו מן הסתל כן כד מ"מ לא מצי בקימעא דכיון דלפתח קאי לריך שיהא משוך ממחילת המוצח ה' אמות כשעיר הפתח: